

The first part of the paper discusses the importance of understanding the cultural context of the research. It highlights the need for researchers to be sensitive to the values and beliefs of the communities they are studying. This is particularly important in the field of education, where cultural differences can significantly impact learning outcomes. The paper then moves on to discuss the challenges of conducting research in culturally diverse settings. It notes that researchers often face difficulties in establishing rapport with participants and in interpreting their responses. To address these challenges, the paper suggests several strategies, including the use of local researchers and the development of culturally appropriate research instruments. The final part of the paper discusses the importance of ethical considerations in cross-cultural research. It emphasizes the need for researchers to obtain informed consent from participants and to ensure that the research is conducted in a way that respects the dignity and rights of all individuals.

John Steinbeck • Altın Kupa

Cup of Gold

© 1929 John Steinbeck; (renewed) 1957 Elaine Steinbeck,
Thom Steinbeck, John Steinbeck IV

Bu kitabın yayın hakları AnatoliaTelif Hakları Ajansı aracılığıyla
McIntosh & Otis, Inc.'den alınmıştır.

İletişim Yayınları 3585 • Dünya Edebiyatı 338

ISBN-13: 978-975-05-3867-4

© 2025 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2025, İstanbul

DİZİ YAYIN YÖNETMENİ Murat Belge

YAYINA HAZIRLAYAN Necdet Dümelli

KAPAK Suat Aysu

KAPAK RESMİ Henry Ossawa Tanner, "Fırtınada Gemi", 1879

UYGULAMA Hüsnü Abbas

DÜZELTİ Berfin İnan

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44870

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/41

Bağcılar 34218 İstanbul · Tel: 212.445 32 38

CİLT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6

Bağcılar 34218 İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

John Steinbeck

Altın Kupa

Cup of Gold

ÇEVİREN

Erol Mutlu

JOHN STEINBECK 27 Şubat 1902'de Salinas, Kaliforniya'da doğdu. Çocukluğunda, yaz tatillerinde Salinas civarındaki çiftliklerde çalıştı. Salinas Lisesi'nden mezun olduktan sonra 1920 ve 1926 yılları arasında Stanford Üniversitesi'nde İngiliz Edebiyatı bölümünde okudu fakat mezun olmadan okuldan ayrıldı. Uzun süre işçilik yaptı, turist rehberi olarak çalıştı. İlk kitabı *Altın Kupa* 1929'da yayımlandı. 1930'da Carol Henning'le evlendi. İlk kitabını *Cennet Çayırı* (1932), *Al Midilli* (1933) ve *Bilinmeyen Bir Tanrıya* (1933) takip etti. Satış başarısı yakalayan ve kendisine ün kazandıran kitabı ise *Yukarı Mahalle* (1935) oldu. Bu yıllarda, Büyük Buhran ve çiftçileri zor durumda bırakan toz fırtınaları Steinbeck'in kitaplarında önemli bir yer tutmaya başladı. *Bitmeyen Kavg*a (1936), *Fareler ve İnsanlar* (1937) ve *Gazap Üzümleri* (1939) eleştirmenler, okuyucular tarafından büyük bir ilgiyle karşılandı. *Gazap Üzümleri* 1940 Pulitzer Ödülü'ne ve Ulusal Kitap Ödülü'ne layık görüldü. Romanlarının yanı sıra *Krizantemler* (1937) ve *Uzun Vadi* (1938) adlı öyküleri yayımlandı. Bu dönemde biyolog Ed Ricketts'le kurduğu dostluk, Steinbeck'e kitap yazmak için maddi ve manevi desteği sağladı. 1941'de biyolog arkadaşına yardım etmek için Meksika'ya gitti ve bu seyahat, kitapları için önemli bir kaynak oldu. 1930'lu yılların ikinci yarısında yakaladığı başarıyı, 1942'de yayımlanan *Ay Batarken*'le sürdürdü. Aynı yıl, Carol'la olan evliliği sona erdi ve Gwyndolyn Conger'la evlendi. İkinci Dünya Savaşı yıllarında savaş muhabirliği yaptı. Savaş sonrasında arka arkaya *Sardalye Sokağı* (1945), *Asiler Otobüsü* (1947), *İnci* (1947) adlı kitaplarını çıkardı. 1944 ve 1946'da iki oğlu oldu: Thomas Myles ve John. 1948'de Gwyndolyn'le boşandılar ve 1950'de Elaine Scott'la evlendi. *Çılgın Dünyadan Uzak* (1951), *Cennetin Doğusu* (1952), *Tatlı Perşembe* (1954), *Ben Bir Devrimciyim* (1954), *Pippin IV'ün Kısa Süren Saltanatı* (1957), *Bir Savaş Vardı* (1958), *Kaygılarımızın Kışı* (1961) yayımlandı. 1962'de Nobel Edebiyat Ödülü'nü kazandı. Komite, yazarın "duygudaşlık yoluyla yarattığı mizah ve keskin bir toplumsal anlayışla bir araya getirdiği gerçekçi ve yaratıcı üslubu" nedeniyle bu ödülü verdiğini açıkladı. Ardından *Köpeğim Charley ile Amerika Yollarında* (1962) ve *Amerika ve Amerikalılar* (1966) yayımlandı. 1966'da, dedesinin de yaşadığı ve hayatını kaybettığı topraklara, İsrail'e seyahat etti. 1968'deki grip pandemisinde, New York'ta, 20 Aralık'ta kalp yetmezliğinden hayatını kaybetti.

Birinci Bölüm

I

Tüm öğleden sonra, Galler'in kopkoyu koyaklarını üfürüp duran karayel, Kış mevsiminin Kutup'tan yola çıkıp aşağılara doğru kaymakta olduğunu bildiriyordu; ırmağa doğru yaklaştıkça, yeni yeni buzlanan suların belli belirsiz iniltisi dolduruyordu kulakları. İç karartıcı bir gündü; külrengi, kuruntulu ve tedirgin bir gün. Ağır ağır kımıldayan hava yumuşak, sevecen bir ağıt yakmış, yitip giden bir canlılığı uğurluyordu. Ama otlaktaki kocaman atlar eşinip duruyordu. Her yanda, kahverengi minicik kuşlar, dörder beşer kümelenerek, bir ağaçtan öbürüne uçup cıvıldaşarak güne yeni yeni yolcular topluyorlardı. Issız ve yalçın kayaların tepesine tırmanan birkaç keçi, sarı gözlerini yukarılara dikmiş, gökyüzünü kokluyorlardı.

Akşamla biten bir geçit töreni gibi, ağır ağır geçip gitmişti öğle sonrası. Bir yel patlayıvermişti akşamın çökmesiyle; esinti kuru otları hışırdatmış, tarlaları inletmişti. Gece,

kara bir papaz başlığı gibi inmiş, Kutsal Kış elçisini göndermişti Galler'e.

Vadiyi boylu boyunca geçip tepelerde bir yarığın arasından yükselerek dünyaya açılan yolun kıyısında, kocaman taşlarla yapılmış, damı saman örtülü, eski mi eski bir çiftlik evi vardı. Zaman'a karşı yarışan, bu yarışı da üç aşağı beş yukarı kazanmış olan Morganlar yapmıştı bu evi.

Evin içinde bir ocak vardı, ocakta da bir ateş. Bir demir güğüm asılıydı alevlerin üstünde ve siyah demir bir fırın alevin kenarlarına düşen kömürlerin arasında saklanıyordu. Canlı alevlerin ışığı, duvardaki rafları dolduran uzun saplı kargıların uçlarını ısılatıyordu. Bu silahlar Morganların, Glendowerlerin safında ortalığı kasıp kavurdukları ve Iolo Goch'un taştan farksız erlerine öfkeyle saldırdıklarından bu yana, yüzlerce yıldır kullanılmıyordu.

Bir köşede duran kocaman bir sandığın kalın pirinç bölümleri ışığı emiyor, parıl parıl parlıyordu. Kâğıtlar vardı sandıkta; üzerlerinde İngilizce, Latince, eski Kumrik diliyle yazılar olan parşömenler, tabaklanmamış kaskatı deriler vardı: Morgan doğmuştur, Morgan evlenmiştir, şövalye olmuştur Morgan, Morgan asılmıştır. Bir evin tarihi yatıyordu bunlarda, bütün yüz kızartıcılığıyla, görkemiyle. Ama şimdi iyice küçülmüştü aile; sıradan olaylar dışında sandığa eklenecek pek bir kayıt kalmamıştı: Morgan doğdu – ve öldü.

Yaşlı Robert vardı örneğin; yüksek arkalı koltuğunda ateşe dönük oturmuş, gülümsüyordu. Şaşkın bir gülüştü bu, tuhaf ve edilgin bir meydan okumaydı. Denebilirdi ki, varlığından sorumlu olan Yazgı'ya gülümseyerek onu utandırmaya çalışmaktadır Yaşlı Robert. Sokak çocuklarının sakatlara karşı acımasızlıklarına benzer bir alaycılıkla, ufacık yenilgilerle kuşatılmış yaşamını düşünürdü sık sık. O, komşularından çok fazla şey bilen, derin düşüncelere dalan

Yaşlı Robert, iyi bir çiftçi bile olamamıştı. Garip gelirdi bu ona. Kimi zaman, hiçbir şey yapamayacak denli çok şey bildiğini düşünürdü.

Böyle yudumluyordu kendi ürünü olan yanık birayı Yaşlı Robert, böyle gülümsüyordu ateşe bakarak. Karısının onun adına, fısıf fısıf özürler dilemekte olduğunu da bilirdi; tarlalarda çalışan işçiler de gördüklerinde Robert'a değil, Morgan'a çıkartırlardı şapkalarını.

Burada, sanki evin çevresindeki ürkütücü rüzgâr seslerinden üşüyormuşçasına ateşin karşısında, hemen kıyıcığında titreyip duran kocamış anası Gwenliana bile böylesine işe yaramaz sayılmıyordu. Köyde hem biraz korkulurdu ondan, hem de ona büyük bir saygı duyuluyordu. Her gün, büyücü havasını takınıp bahçeye çöktüğünde, uzun boylu bir köy delikanlısının göğsüne şapkasını bastırarak alı al moru mor Gwenliana'nın büyülu sözcüklerini dinleyişine tanık olabilirdiniz. Anası geleceği görmekle uğraşıyordu yıllardır; övünç duyuyordu bundan. Ailesi onun biliciliğinin yaşlandıkça geçerliği azalan varsayımlardan oluştuğunu biliyordu ama yine de saygıyla, yapmacık bir ürküyle dinliyorlardı dediklerini; sık sık yitik şeylerin yerini soruyorlardı ona. Gizemli sözlerinden sonra, makas sundurma döşemesinin ikinci tahtasının altında bulunmadığında, sanki orada bulunmuş gibi davranıyorlardı; bilici kılığını yitirirse, geriye yalnızca ufacık tefecik, ölümü eli kulağında, bumburuşuk yaşlı bir kadın kalırdı.

Yarı akıllılara karşı oynanan bu alkışçılık oyunu, Morgan Ana'nın inançları için ağır bir yükü. Doğasına karşı bir saldırıydı. Çünkü tüm salakların baş belası olarak gelmişti o dünyaya. Ne kiliseyle, ne de eşyaların fiyatlarıyla hiç ilgisi olmadığı besbelliydi ve böyle şeyler ona göre apaçık bir saçmalıktı.

Yaşlı Robert karısını çok uzun süredir ve öylesine çok

sevmişti ki, onun için kötü şeyler düşünemezdi; düşünse bile sevgisini etkilemezdi bunlar. Bu akşamşt, satın almak istemediği bir çift ayakkabının fiyatına kızıp kpreerek eve gelen karısını gördüğünde, “Bu kadının yaşamı çok büyük olaylarla tıka basa dolu bir kitap gibi,” diye geçirmişti aklından. “Düğmeler, ya da bir komşunun düğünü yüzünden duygusallığının doruklarında dolaşmakta her gün. Gerçek bir ağlatıyla yüz yüze gelse bile, karınca yuvasının bozulmasına zldğnden fazla zlmeyecektir. Belki de bir şans bu.” Sonra şöyle sürdürmüştü düşüncesini: “Acaba kralın ölümüyle dişi domuzun kırmızı yavrularından birinin yitimini de bir mi tutardı?”

Morgan Ana’nın gündelik işlerden başını alıp da yüzeysel saçmalıklarla uğraşacak zamanı yoktu. Bu ailede birinin eli iş tutmalıydı, yoksa evin saman damı ger giderdi... Giderdi de, bu Robert ile Gwenliana gibi, oğul Henry gibi ayakta uyuyanlardan ne eklenebilirdi ki? Morgan Ana, başarisızlıklarından ve iyiliğinden kaynaklanan bir tür acıma ve hor görme karışımı, tuhaf bir duyguyla seviyordu kocasını.

Oğluna, genç Henry’ye tapıyordu. Ama onun kendi sağlığını bile gzetemeyeceğini, ya da kendi çıkarına olan hiçbir yararlı için peşinden gidemeyeceğini, bu konularda ona hiç gvenemeyeceğini biliyordu. Ailede herkes, Morgan Ana’yı seviyordu; ondan korkuyorlardı, ancak yine de onun istediği biçimde davranıyorlardı.

Morgan Ana herkesin karnını doyurmuş, lambanın fitilini kırıp düzeltmişti. Kahvaltı hl ateşin üzerindeydi. Onarılacak bir şeyler arıyordu çevrede şimdi; sanki her şeyi yırtıldığı anda onarmıyormuş gibi. Kendine yapacak iş arayıp dururken, genç Henry’ye keskin bir bakış attı. “Orada, yerde böyle yatmaktan ştmez mi acaba?” diye soran, sert, ancak sevecen bir bakıştı bu. Henry ise, akşamşt yapmayı unuttuğu şeyin ne olabileceğini düşünüp tedirginlikle kıv-

ranmaya başladı. Ama annesi, bir bez kapıp toz almaya girsince rahat bir soluk aldı.

Dirseğine dayanarak uzanmış, gözlerini ateşe dikip düşüncelere dalmıştı Henry. Bu, gizemli bir geceye doğru açılan upuzun, bozbulanık öğle sonu onda tohumları aylarca önce ekilmiş güçlü özlemler uyandırmıştı. Bir türlü adını koyamadığı bir şeyin özlemiydi bu. Onu etkileyen, belki de kuşları yolculuk için bir araya toplayan, hayvanları burunlarını rüzgâra dikip sinirli sinirli kışın kokusunu solumaya yönelten gücün ta kendisiydi.

Genç Henry, tek bir önemli iş becermeksizin on beş boğucu yıl yaşamıştı; bu gece bunu çok iyi anlıyordu. Anası onun bu duygusunu bilseydi, “Büyümekte oğlan,” derdi.

Babası da karısının sözünü yinelerdi: “Evet, büyümekte oğlan.” Ama ikisi de birbirinin ne demek istediğini anlamazdı.

Yüzüne bakıldığında Henry hem anasına, hem de babasına çekmişti. Elmacık kemikleri, anasınınki gibi sert ve çıkıktı. Çenesi sivri, üstdudağı da kısa ve inceydi. Ama kösnül bir altdudağı, ince bir burnu, bir de düş görürcesine bakan gözleri vardı. Yaşlı Robert’ın çizgileriydi bunlar. Saçları da babasının saçları gibi, kalın telli ve sıkı. Siyah yay gibi kıvrılıp sarıyordu başını. Ancak Robert’ın yüzündeki belirgin yelteklige karşın, Henry’nin yüzü büyük bir kararlılığı dile getiriyordu; bir de karar verecek bir şey bulabilseydi... Robert, Gwenliana, genç Henry, üçü birden, ateşin önünde gözleri duvarların ötesine bakarak oturuyorlardı. Cisimsiz şeyler görüyorlardı – gecenin içinde hayaletlere bakıyorlardı.

Olağandışı bir geceydi bu; öyle ki, ellerinde mumlarla yolda kayarcasına ilerleyen cesetler görebilirdiniz bu gece, ya da fırtına iyiden iyiye patlamadan önce sığınmak için Caerleon kentine ulaşma çabasıyla adımlarını sıklaştırmış

bir Roma alayının hayaletiyle karşılaşılabilirdiniz. Tepelerdeki küçük biçimsiz varlıklar gecedan korunmak için, terk edilmiş porsuk yuvaları araştırıyor olababilirlerdi. Rüzgâr onları tarlalarda haykırarak izleyebilirdi.

Evin içinde, ateşin çıtırtısından ve damı üfürüp duran rüzgârın uğultusundan başka bir ses duyulmuyordu. Ocakta bir kütük çatladı; yarıktan ince bir yalaz yükselip kara güğümün çevresini ateşten bir çiçek gibi sarmalayiverdi. Ana heyecanla ocağa doğru koştu:

“Robert, ateşe hiç aldırımıyorsun. Ara sıra eşeleme gerek onu.”

Buydu onun yöntemi. Kocaman bir ateşi iyice küçültene değin eşeler durur, ateş öleyazdığında da, alevi yeniden canlandırmak için korları hızla karıştırırdı.

Anayoldan belli belirsiz ayak sesleri duyuldu – esen yelin çıkardığı bir ses de olabılırdi bu, ya da görülmeyen o şeylerin yürürken çıkardıkları sesler. Gürleştii ayak sesleri, sonra kapının önünde kesiliverdi. Kapıda çekingen bir tıkırtı oldu.

“Gir!” diye seslendi Robert. Yavaşça açıldı kapı; kapkara geceyi arkasına almış, kamburca, cılız bir adam aydınlandı evin ışığıyla. Gözleri ölgün yalazlar gibi parlıyordu. Bir an ne yapacağını bilemeden durakladı eşikte. Sonra odaya girip tuhaf, çatlak bir sesle sordu:

“Tanıyacak mısın bakalım beni, Robert Morgan? Uzun zamandır buralarda olmayan beni tanıyacak mısın?” Yakarıncasına söylemişti bu sözleri.

Robert bu buruşuk yüzü çıkarmaya çalıştı.

“Tanımak mı seni?” dedi. “Sanmam... Dur! Dafydd misin yoksa? Sakın sen, yıllarca önce buradan denize açılmak için ayrılan küçük yardımcımız Dafydd olmayasın?”

Yolcunun yüzü belirgin biçimde rahatlayıp gevşeyiverdi. Robert Morgan’ı incelikli, korkulu bir sınamadan geçirmiş gibiydi. Şimdiyse kıkırdıyordu: